

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
4.évfolyam

KÓDSZÁM:

A Corvinák

Mátyás 1476-ban kötött házasságot Beatrixszal, és ezt követően vált Buda hamisítatlan reneszánsz udvarrá. Ekkor indult fejlődésnek a könyvtár állománya. A felvilágosult és intelligens Hunyadi Mátyás rajongott a könyvekért. Vagyonokat fordított kódexek beszerzésére szerte a világból, elsősorban Itáliából. A könyvtár gyűjtötte az ókori klasszikusok filozófiai és természettudományos műveit latin, görög és héber nyelven. Későbbi korok egyházi művei és római szerzők irodalmi alkotásai is fellelhetők voltak itt.

A könyvek nagy része kézzel írott kódex volt. Fénykora idején vetekedett a Vatikáni Könyvtár állományával, 2000-2500 kötetet őriztek a királyi palota Dunára néző keleti oldalán, két boltíves teremben. A könyveket az akkor szokásos módon, polcokon, hátsó kötéstáblára fektetve tárolták bársonyfüggönnyel védve a portól és napfénytől. Az egyik terem közepén egy kerevet állott, amin a király olvasgatott.

A középkorban egy kódex másolása több hónapig tartott a pergamenre, amihez egy vaskosabb kötetnél egy egész birkanyáj szolgáltatva az alapanyagot. Az elkészült másolatot bőrrel és selyemmel bevont fatáblák közé fogták, és ötvösök készítették rá a vereteket. Egy példány értéke egy nagyobb földbirtok árával vetekedett.

Mátyás igazi reneszánsz emberként gazdagon díszített lapokat rendelt. A szövegtükör alig a felét foglalta el az oldalnak, a többi kép és díszítés volt. Mátyás kódexei olyan színvonalasan, aprólékosan és jellegzetesen lettek kidolgozva, hogy a Hunyadi címer nélkül is fel lehet őket ismerni, bár pont ezen címer miatt nevezték el Mátyás kódexeit Corvináknak. Mátyás címerében szereplő holló ugyanis latinul corvust, vagyis hollót jelent.

Az egyik leghíresebb Corvina a Thuróczy-krónika, vagyis a Magyarok Krónikája, melyet Thuróczy János történetíró az 1480-as években kezdett el megírni.

1490. április 6-án meghalt Mátyás király. Még 150 befejezetlen Corvina volt Firenzében, ezek már nem készültek el. A király halála után két évvel a budai másoló műhelyt is bezárták, a könyvtár így lassan pusztulásnak indult. A Mátyás után trónra lépő Ulászló nem értékelte a szellemi örökséget, és nemcsak bezárta a Kódex-másolót, hanem bőkezűen el is ajándékozta a Corvinákat.

A mohácsi csatavesztés után az oszmán rablóhad feldúlta a budai várat. Az értékes művek nagy részéről letépték az ezüst- és aranyvereteket, a maradék nagy részét tűzre vetették. Néhányat hajókra raktak a többi lopott kincsel együtt, ezek Konstantinápolyba kerültek. Ám ott nem kezelték méltó módon a könyveket, és azok a raktárakban pusztulásnak indultak.

Bár Bethlen Gábor, Pázmány Péter és I. Rákóczi György is tett kísérletet a kódexek visszaszerzésére, azonban nem jártak sikerrel.

Jelenleg az Egyesült Államokban (4 db), a bécsi Nemzeti Könyvtárban (37 db), a Vatikáni Könyvtárban (9 db), Prágában, Salzburgban, Brüsszelben és még más városokban is vannak Corvinák, amelyek – érthetetlenül – még mindig hazatérésükre várnak. Ma Magyarországon 53 Corvina van, ami a hiteles kódexeknek körülbelül egynegyed része.

szerző: Katona Zoltán

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Válaszolj a kérdésekre a szöveg alapján!

Miért kapták Mátyás kódexei a Corvinák nevet?

.....

Hogyan védték a könyveket a portól?

.....

Hogyan tárolták a könyveket a polcokon?

.....

Hol helyezkedett el a könyvtár?

.....

Mikor indult hanyatlásnak a könyvtár?

.....

5	
---	--

2. Igaz vagy hamis? Ha hamis az állítás, tedd igazzá úgy, hogy a helytelen szót áthúzod és a mondatba illőt a pontozott vonalra írod! Ha hiányzik a mondatból szó, azt szintén a pontozott vonalra írd, megjelölve, hogy hova pótolnád!

A Corvinák egyházi témájú könyvek voltak.

A kódexek egy része a budai másolóműhelyben készült.

A kódexek latin, görög és német nyelven íródtak.

A kódexek egy része Konstantinápolyba került.

Ulászló 150 Corvinával bővítette a könyvtárat.

A Hunyadi címer nem fontos a Corvinák beazonosításához.

Pázmány Péter történetíró nevéhez fűződik a Magyarok Krónikájának megírása.

11	
----	--

3. Csak a számokat keresd a szövegben!

Mátyás idejében a Vatikáni könyvtárban is több mint könyv volt található. A palota könyvtárában helyiségben őrizték a köteteket. A Corvinák közül a legkiemelkedőbbet a években kezdték megírni. A műhelyt, ahol a kódexeket másoltákben zárták be. Mátyás halálával darab Corvina elkészülése félbeszakadt.

5	
---	--

4. Hogy nézett ki Corvinák kötése? Húzd alá a szövegben!

2	
---	--

5. Kösd össze a hasonló jelentésű szavakat!

felvilágosult
papír
ötvös
kerevet
művelt
reneszánsz
díszes könyv

kanapé
kódex
kultúrtörténeti kor
nagy tudású
pergamen
cizellőr
intelligens

7	
---	--

6. Számozással rakd helyes sorrendbe a mondatokat a szövegnek megfelelően!

	A Corvinák elajándékozása.
	A könyvtár elhelyezkedése, a könyvek tárolása.
	A budai másolóműhely bezárása.
	1476 után a könyvtár fejlődésnek indul.
	A világban még fellelhető Corvinák.
	A művek között természettudományos, filozófiai és egyházi témájúak is voltak.
	A könyvek elkészítésének módja.

7	
---	--

7. Hogyan szerepelnek ezek a kifejezések a szövegben? Keresd meg és írd le!

állatcsoport biztosította a kiindulási hozzávalót:

.....

lebecsülte a nem pénzben mért hagyatékot:

.....

gondozását nem végezték értéke szerint:

.....

3	
---	--

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

- 1. Tedd betűrendbe a következő szavakat és írd be a táblázatba. Minden szó első betűje az első négyzetbe kerüljön. (A kétjegyű mássalhangzók külön négyzetbe kerülnek.) A megvastagított négyzetekbe került betűkből egy szót tudsz kirakni.**

Bécs, Prága, Salzburg, Brüsszel, Vatikán, Firenze, Buda Mohács

1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								

Megfejtés:

5	
---	--

2. Tagold szavakra és mondatokra az alábbi szöveget, majd írd le helyesen!

Máty áskir álybu dai palotá jábans oka nmeg csodál tákaköny veshá zatis külön ö senak önyv ek köt és etet szett alá togat óknak a zolva sás hozek kor még keve senér ez tekke dvet.

.....
.....
.....
.....

5	
---	--

3. Keress a szövegben igekötős igéket! Ezek felhasználásával írd mind az öt mondatfajtára egy- egy példát! Nem kell az összes igekötős igét felhasználnod, de mindegyik mondatban másik szerepeljen.

1490. április 6-án meghal Mátyás király. Még 150 befejezetlen Corvina volt Firenzében, ezek már nem készültek el, a király halála után két évvel a budai másoló műhelyt is bezárták, a könyvtár így lassan pusztulásnak indult. A Mátyás után trónra lépő Ulászló nem értékelte a szellemi örökséget, és nemcsak bezárta a Kódex-másolót, hanem bőkezűen el is ajándékozta a Corvinákat.

A mohácsi csatavesztés után az oszmán rablóhad feldúlta a budai várat. Az értékes művek nagy részéről letépték az ezüst- és aranyvereteket, a maradék nagy részét tűzre vetették. Néhányat hajókra raktak a többi lopott kincssel, ezek Konstantinápolyba kerültek. Ám ott nem kezelték méltó módon a könyveket, és a raktárakban pusztulásnak indultak.

.....
.....
.....
.....
.....

10	
----	--

4. Melyik elválasztás helyes? Ha az első, írd 1-et, ha a második, írd 2-est, ha mindkettő, írd X-et a vonalra!

1.	2.	a helyes elválasztás
orc-hidea	or-chidea	
Pálf-fy	Pál-ffy	
Veszp-rém	Vesz-prém	
Móricz-cal	Móric-zcal	
csak-is	csa-kis	
bo-rért	bor-ért	
temp-lom	tem-plom	
le-gelőre	leg-előre	
zápo-reső	zápor-eső	
pe-ches	pec-hes	

10	
----	--

5. Pótold a szavak hiányzó j vagy ly betűjét!

kara...., karva...., esté....em, fo.....on, vi....og, mo....talanít, lesú....tó, szab....ám, laká...., mu....a

10	
----	--

40	
----	--

Összpontszám:	80	
---------------	----	--

Készítette: Garamszegi Rita, Jauckné Angyal Bernadett